

BCE: România, Cehia, Ungaria, Polonia si Suedia încă se confrunta cu obstacole în drumul lor catre adoptarea monedei euro

Statele membre ale Uniunii Europene (UE) din afara zonei euro, respectiv România, Cehia, Ungaria, Polonia si Suedia, au înregistrat din 2024 si pâna în prezent progrese limitate în ceea ce priveste convergenta economica cu zona euro, conform Raportului de convergenta din 2026 al Bancii Centrale Europene (BCE).

Raportul bienal evalueaza progresele înregistrate de România, Cehia, Ungaria, Polonia si Suedia în vederea adoptarii euro si apreciaza ca tarile analizate manifesta rezilienta economica la socurile externe, dar încă se confrunta cu obstacole în drumul lor catre adoptarea monedei unice, se arata în raportul BCE.

Tendintele sunt mixte în cazul inflatiei, în timp ce situatia fiscala se deterioreaza în majoritatea tarilor. În plus, în toate cele cinci tari, legislatia nu este pe deplin compatibila cu cerintele juridice privind adoptarea euro, sustine BCE.

Unul dintre factorii determinanti care frâneaza convergenta economica este impactul economic al socurilor externe, inclusiv razboiul declansat de Rusia împotriva Ucrainei, tensiunile comerciale globale si izbucnirea conflictului din Orientul Mijlociu. În pofida acestor provocari externe, activitatea economica în tarile analizate a fost rezilienta, însa ritmul de crestere economica a fost diferit de la o tara la alta. În perioada urmatoare, perspectivele economice sunt afectate de tensiunile geopolitice sporite, apreciaza BC.

Razboiul din Orientul Mijlociu a contribuit la amplificarea volatilitatii pe pietele internationale ale energiei si la majorarea costurilor cu energia, accentuând incertitudinile cu privire la perspectivele economice. Aceste evolutii au avut deja efecte vizibile asupra inflatiei si a indicatorului de încredere în economie, putând afecta cresterea activitatii economice în viitor. Cu toate ca gradul de sensibilitate si expunerile directe ale acestor economii la socurile energetice s-au redus în timp si sunt mai mici în prezent decât în 2022, implicatiile economice pe termen mediu vor depinde de intensitatea si durata socului energetic actual, precum si de amploarea efectelor sale indirecte si de runda a doua.

În privinta criteriului stabilitatii preturilor, trei dintre cele cinci tari analizate au înregistrat o rata medie anuala a inflatiei superioara valorii de referinta de 2,7%. Inflatia s-a situat la un nivel considerabil superior valorii de referinta în România si peste aceasta valoare, desi într-o masura mai mica, în Ungaria si Polonia. În Republica Ceha si Suedia, inflatia a ramas sub valoarea de referinta. Valoarea de referinta se calculeaza pe baza ratelor medii ale inflatiei înregistrate în cele trei state membre cu cele mai bune rezultate în ultimele 12 luni, respectiv Cipru (0,9%), Franta (1,2%) si Danemarca (1,6%), la care se adauga 1,5 puncte procentuale. Niciunul dintre statele membre nu a fost identificat ca fiind o posibila exceptie în ceea ce priveste excluderea din calculul valorii de referinta, se arata în raport.

De la Raportul de convergenta din 2024, deficitul bugetar s-a adâncit în majoritatea tarilor analizate, ponderile datoriei publice în PIB înregistrând o crestere semnificativa în unele cazuri. În 2025, deficitul bugetar a depasit valoarea de referinta de 3% din PIB în Ungaria, Polonia si România. Ponderea datoriei publice brute în PIB în 2025 a fost inferioara sau net inferioara valorii de referinta (60%) în toate tarile analizate, cu exceptia Ungariei. Cu toate acestea, cele mai recente proiectii ale Comisiei Europene arata ca, în 2026, ponderea datoriei publice în PIB va creste peste valoarea de referinta atât în Polonia, cât si în România.

De la publicarea Raportului de convergenta 2024, numarul tarilor aflate sub incidenta unei proceduri de deficit excesiv a ajuns la trei, României alaturându-i-se Ungaria si Polonia. Potrivit proiectiilor Comisiei Europene,

niciuna dintre aceste state nu își va reduce deficitul sub pragul de 3% din PIB înainte de sfârșitul anului 2027.

România continua să facă obiectul unei proceduri de deficit excesiv, care a fost inițiată în anul 2020, termenul-limită pentru a pune capăt situației de deficit excesiv fiind prelungit până în anul 2030. De asemenea, în luna iulie 2024 au fost inițiate proceduri de deficit excesiv pentru Ungaria și Polonia, din cauza unor deficite care au depășit valoarea de referință de 3% din PIB în 2023, situându-se la 4,7% și, respectiv, 7,3%: termenele pentru corectarea deficitelor au fost stabilite pentru 2026 și, respectiv, 2028.

Referitor la criteriul cursului de schimb, niciuna dintre monedele țărilor analizate nu participă la mecanismul cursului de schimb (MCS II), iar monedele unora dintre acestea au consemnat fluctuații ample față de euro pe parcursul ultimilor ani, informează BCE.

În ceea ce privește criteriul ratelor dobânzilor pe termen lung, trei dintre cele cinci țări analizate au înregistrat o medie pe 12 luni a ratelor dobânzilor pe termen lung superioară valorii de referință de 5,1%. Acestea au fost Polonia (5,4%), Ungaria (6,7%) și România (6,7%), ratele dobânzilor pe termen lung ale acestora depășind, de asemenea, valoarea de referință din Raportul de convergență 2024. Valoarea de referință se calculează pe baza mediei pe 12 luni a ratelor dobânzilor pe termen lung înregistrate de cele trei state membre cu cele mai scăzute rate ale inflației, respectiv Danemarca (2,6%), Cipru (3,1%) și Franța (3,5%). Prin urmare, rata medie a dobânzii este de 3,1% și, prin adăugarea a 2 puncte procentuale, valoarea de referință este de 5,1%, se arată în raport.

Calitatea instituțiilor constituie un factor important pentru sustenabilitatea procesului de convergență. Consolidarea instituțiilor și a guvernantei ar aduce beneficii economice semnificative, mai ales în Ungaria și România. Cu excepția Suediei, indicatorii publicați de organizațiile internaționale sugerează că țările analizate au încă de recuperat un decalaj în ceea ce privește calitatea instituțiilor și a guvernantei.

Referitor la compatibilitatea legislației naționale cu Tratatul și Statutul SEBC și al BCE, niciuna dintre cele cinci țări analizate nu era pe deplin compatibilă cu cerințele privind adoptarea euro, a indicat BCE.

Raportul de convergență al BCE analizează, la fiecare doi ani sau la solicitarea unei țări, convergența economică și juridică a statelor membre ale UE din afara zonei euro care fac obiectul unei derogări. Acesta evaluează gradul de realizare a unei convergențe economice sustenabile cu zona euro, de compatibilitate a legislației naționale cu cadrul juridic al UE și de îndeplinire a obligațiilor statutare impuse băncilor centrale naționale respective. Având în vedere că beneficiază de o clauză de neparticipare, Danemarca nu este inclusă în evaluare, cu excepția unei solicitări exprese din partea acestei țări.

Data-limită pentru transmiterea datelor statistice incluse în actuala ediție a Raportului de convergență a fost 17 iunie 2026. Perioada de referință corespunzătoare atât criteriului privind stabilitatea preturilor, cât și celui privind ratele dobânzilor pe termen lung este iunie 2025-mai 2026. Pentru cursurile de schimb, perioada de referință este 18 iunie 2024-17 iunie 2026. Datele istorice privind pozițiile fiscale acoperă intervalul până în anul 2025.

Prognozele se bazează pe previziunile economice ale Comisiei Europene din primăvara anului 2026 și pe cele mai recente programe de convergență ale țărilor analizate, precum și pe alte informații considerate relevante pentru realizarea unei analize anticipative a caracterului sustenabil al procesului de convergență.